

Althusser en de toerekeningsvatbaarheid

Abe Geldhof

Graag dank ik Antoine Mooij voor de attente lectuur van mijn artikel over Louis Althusser. Ik kan zijn opmerkingen over de notie van de ontoerekeningsvatbaarheid alleen beamen. Mijn stuk over Althusser zou echter belast worden met dramatische termen als het “monddood maken” en het opleggen van “de grafsteen van het zwijgen” middels een ontoerekeningsvatbaar verklaring waarmee deze notie in diskrediet gebracht wordt. Nu moet wel duidelijk zijn dat dit niet mijn woorden zijn, maar deze van Althusser zelf. Hij zelf benoemt op deze manier het effect van het ontoerekeningsvatbaar verklaard worden. Ik heb zijn betekenaars dan ook zonder enige modificatie overgenomen.

De vraag die een analyticus, misschien wel in tegenstelling tot de gerechtspychiater, zich dan stelt is niet of dit de waarheid van het gerechtssysteem uitmaakt, maar met welk reële, met welke onmogelijkheid het subject geconfronteerd wordt. Wat ik wenste te benadrukken in de analyse van Althusser's moord op zijn vrouw is dus niet het eventuele probleem die de notie van de ontoerekeningsvatbaarheid en de hele bijhorende gerechtelijke procedure met zich meebrengt, maar de verhouding die Althusser als subject tot de notie van de ontoerekeningsvatbaarheid inneemt. Net zo is het uiteindelijk van weinig belang te weten of hij nu psychotisch was, dan wel “borderline”, een diagnose die ik vanuit lacaniaanse perspectief nooit gebruik. Deze universele categorieën gaan tenslotte voorbij aan het singuliere van Althusser.

Iemand ontoerekeningsvatbaar verklaren op zich betekent nu inderdaad niet dat de persoon in kwestie monddood gemaakt wordt, zoals Antoine Mooij terecht opmerkt, maar het blijft een feit dat dit in de beleving van Althusser zo was. Dat we in het beste van alle mogelijke gerechtelijke systemen leven zal niemand betwisten, maar dat neemt niet weg dat voor Althusser de betekenaar “ontoerekeningsvatbaar” een verstenend effect heeft gehad. In zijn subjectieve logica was het een veroordeling. Mijn hele interventie diende dan ook om te wijzen op enerzijds de moed en anderzijds ook de dwingende noodzaak die Althusser ertoe heeft gebracht rekenschap af te leggen van een enigma, en op de noodzaak een bestemming te vinden voor zijn getuigenis wanneer hij in alle ernst vraagt verantwoordelijk gesteld te worden voor zijn daden.